

BISERICA și ȘCOLA.

Foiă bisericească, școlastică, literară și economică.

Iese odată în săptămână: DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 5 fl.—cr., pe 1/2 an 2 fl. 50 cr.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 14 fr., pe jumătate an 7 franci.

PREȚUL INSERTIUNILOR:

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 3 fl.; până la 200 cuvinte 4 fl.;
și mai sus 5 fl v. a.

Correspondențele se se adreseze Redacțiunei

„BISERICA și ȘCOLA.“

Er banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANĂ în ARAD.

În ziua sântilor trei ierarchi.

„Curajul desvoltat în o singură faptă nu dovedesce încă tăria sufletului. Cel ce esamineza inimile noastre, voiesce ca prin luptă continuă și fără șovăire să dobândim cununa dreptății.

(Vasilii cel mare.)

„Loviturile și necazurile, cari vin asupra noastră își au isvorul în noi însine.“

(Gregoriu teologul.)

„După ce trec timpurile grele, se nu le uităm amintirea“. (Ioan Gură de aur.)

Timpul tace și trece. Necazurile și greutatele în mersul nostru spre desvoltare ni-se grămădesc dilnic. Avem însă în necazurile și greutatele noastre o însemnată mangăiere. Cinstim pre Dumneșeu în forma și spiritul, în carele l'au cinstit părinții și fericții nostri înaintași. Liturgisim și jertfim Domnului în modul și spiritul, în carele ne-au învățat marii dascăli ai bisericii Domnului: Vasilii, Grigoriu și Ioan. Treimea din Ceriuri: Tatăl, Fiul și Duhul sfânt ne este în necazurile și greutatele vieții: nădejdea, scăparea și acoperământul; er sfinții trei ierarchi, pre cari îi-prăsnuim astăzi, ne sunt o făclă aprinsă, carea ne luminează în calea cea întunecată și necunoscută a acestei vieți asupra modului, cum se gândim, și se trăim în această lume, în spirit creștinesc, — cum se-ne „innoim ca ale vulturului tinerețele noastre.“

Să luăm deci astăzi hrană sufletescă, și se îmbogățim simțul de pietate creștinescă al inimii noastre, privind asupra vieții celei grele și viforose, dar în același timp adevărat creștinesci a acestor mari dascăli ai bisericii.

Întrăgă viața sfântului Vasilii cel mare este o luptă continuă și fără șovăire pentru desvoltarea sa și pentru viața și desvoltarea clerului și poporului credincios. Crescut în cas'a pă-

rintescă prin bunica sa Macrina și prin mama sa Emmelia în spirit creștinesc, studiile și le-a făcut în Cesarea, în Constantinopol și în Atena. Ca student s'a distins prin o neobosită diligență, o însușire, de carea a fost condus în întreaga viață, și carea este pentru dânsul cu atât mai caracteristică și chiar de admirat, cu cât abia ajuns în etatea bărbăției a suferit nentrerupt de un morb de ficat.

Atât dânsul cât și amicul său de studiu și de viață Gregoriu din Nazianz (teologul) au studiat cu multă predilecțiune classicii greci și romani, precum și științele profane, cum se predau pe atunci. În studiul științelor profane privesce Vasilii o pregătire pentru a poté pătrunde în învățăturile sfinte ale creștinismului. Aceste studii sunt de lipsă, încât servesc scopului vieții creștine.

La anul 358 după Christos, fiind în etate de 28 de ani s'a rentors din Atena în orașul său natal Cesarea, unde a pășit în scurt timp ca retor. La sfatul și insistența sorei sale Macrina, carea era superioara unei mănăstiri de femei, și carea voia, ca fratele ei să fie scutit de a căde în valurile și vanitățile lumii, dânsul s'a decis a-se retrage din lume și „a servi lui Dumneșeu.“ Astfel în iérna anului 360 a întreprins o călătorie prin Siria, Palestina și Egipt cu scop, ca să studieze și să cunoască viața monachală. Din cele vădute și esperiate în această călătorie s'a produs întrânsul plăcerea pentru viața ascetică, și în același timp o amărăciune sufletescă din cauza multelor divergențe și nențelegeri, Vasilii — precum însuși mărturiscesc în cartea despre judecata lui Dumneșeu, — a fost la început neorientat asupra cauzei acestor divergențe.

Atunci i-a venit în minte lipsa de disciplină, disordinea și confusiunea poporului israiltean, descrisă în „cartea judecătorilor“. În această carte a cetit, că „fiecare făcea ceea ce lui îi plăcea,“ dar a cetit și cauza acestei stări disolate în cuvintele: „în zilele acelea israiltenii nu aveau rege.“ Aceste

cuvinte din cartea judecătorilor l'au condus la ideia, că nențelegerile în biserica creștină își-au isvorul lor în lipsa de credință, sau precum se exprimă însuși din motivul că „fie-care gândesce și lucrază după gândul său și nu după învățătura Domnului Christos, în fie-care se observă tendința de a domni însuși și nu de a fi stăpanit de Domnul,“ și de aceea dânsul a venit la concluziunea, că pentru încetarea divergențelor în biserică, există numai un mijloc: credința în Dumnezeu și în unul născut Fiul său, așa precum o a enunțiat această sinodul dela Nicea.

În această concluziune a sfântului Vasile aflăm enunțiat acel principiu mare: că între oameni unitatea de vederi și de acțiune se poate produce numai prin unitatea credinței în Dumnezeu.

Din anul 361 până în anul 364 Vasiliu a petrecut retras de lume, — ducând cea mai strictă viață ascetică și ocupându-se cu rugăciunea și studiul.

În anul 364 Vasiliu a fost chirotonit, în contra voii sale, de către Episcopul din Cesarea Eusebiu, întru preot, — funcțiune, pre carea o-a primit numai la sfatul amicului său de studiu Grigoriu și numai în vederea greutăților, cu carea avea să lupte biserica pe atunci în contra Arianismului. Episcopul Eusebiu îl chemase la această funcțiune, pentru ca se aibă întrânsul un bărbat vrednic, în exercițiul păstoririi credincioșilor săi. O împrejurare necunoscută a făcut însă, ca puțin timp după chirotonirea lui Vasiliu întru preot să se nască între dânsul și Episcopul său unele divergențe. În fața acestor divergențe Vasiliu, carele în totă viața sa a avut în vedere numai interesele bisericii și ale poporului, s'a retras de nou în singurătate la viața lui ascetică de mai înainte.

Chiar în acest timp biserica trecea însă prin o luptă din cele mai grele. În partea orientală domnea împăratul Valens, carele era Arian, și carele voia să înfrângă puterea ortodocsiei, și să ridice pre Arieni. Și deci la învitarea Episcopului său, Vasiliu se întorse la funcțiunea sa de preot în Cesarea, — trăind în cea mai strictă ascultare față de Episcopul său și făcând mari servicii bisericii.

Cu începere din timpul acest'a, Vasiliu dezvoltă o admirabilă activitate ca preot și păstoriu și ca stâlp al drepte credințe în combaterea arianismului.

În anul 368 a fost fomete mare în Cesarea.

În această grea încercare a poporului din partea lui Dumnezeu, Vasiliu este la înălțimea funcțiunii sale de preot. El ajută faptice pre săraci din averea parintescă, mângăie prin predicile sale poporul, ca se superte cu răbdare această pedepsă a lui Dumnezeu, și prin ținuta și activitatea sa contribuie ca poporul să capete bucate și mijloce de traiu cu prețuri reduse.

După mărtea Episcopului său Eusebiu, Vasiliu fu ales de Episcop în Cesarea în anul 370.

Din timpul acesta viața lui Vasiliu este din cele mai grele și mai viforose.

Biserica din Cesarea era în acest timp fortăreța ortodocsiei, și Vasiliu fusese ales de Episcop al Cesareii și respective Metropolit al Capadociei și Exarch al Pontului, Armeniei, Galatiei, Paflagoniei și Bitiniei între grele împrejurări. O parte din Episcopi și cler și popor nu-și dedese consimțământul la alegere, ér împăratul Valens își întrebuinta totă puterea, ca să-l convertescă la Arianism.

Astfelu Vasiliu trebuia pe de o parte să lupte o grea luptă contra puterii de stat și a arianilor, ér pe de altă parte să lupte în familiă contră clericilor săi, între cari era chiar pre acest timp lipsă de disciplină.

În ambe aceste direcțiuni, Vasiliu este însă la înălțimea misiunii sale.

Împăratul Valens încercă mai întâi prin procuratorul său Modestus a terorisa pre Vasiliu, ca să-l convertescă la Arianism. Ținuta lui Vasiliu însă față de Modestus îi impune acestuia astfelu, încât devenind morbos, îl chiamă ca Vasiliu să se roge pentru dânsul lui Dumnezeu, ca se-și redobândescă sănătatea. Se încercă împăratul Valens însuși se-l convertescă la Arianism, dar nu-i succede, și îl condamnă la ecsil. Provedința dispune însă, ca chiar în noptea, în carea Vasiliu era să fiă trimis în ecsil pruncul de șese ani al împăratului Valens se bolnavesce, și împăratul însuși chiamă pre Vasiliu, ca să se roge lui Dumnezeu pentru însănătoșarea pruncului său. Și esecutarea sentenței de ecsil se amână pentru totdeauna.

Scăpat prin dâna sa ținută Vasiliu de terorismul puterii de stat, — se luptă pentru rehabilitarea disciplinii în cler și pentru restabilirea unității credinții, ér pre terenul carității creștine înființază un spital pentru bolnavi și o casă de asil pentru lucrătorii săraci, — cele dântai instituite de umanitate și caritate creștinescă.

ÉR răsplata pentru toate acestea îi este, că biserica îi dă după mărtea întâmplată la anul 379 titlu de Vasiliu cel mare, îl ridică între sfinți, și viața și activitatea lui pastorală este, și rămâne o viață de model pentru toate timpurile.

Viața și activitatea lui Vasiliu cel mare este o viață de model atât ca preot și păstoriu, cât și pre terenul științei teologice.

Gregoriu teologul s'a născut la anul 330 în Nazianz. Studiele le-a facut în același timp cu Vasiliu cel mare. După terminarea studiilor se decise și dânsul pentru viața contemplativă ascetică.

La anul 361 a fost chirotonit întru preot în contra voii sale prin tatăl său Gregoriu, carele era Episcop în Nazianz. După chirotonia Grigoriu, fugi

în pustiă, unde petrecu în rugăciune și studiu până în anul 362. În ziua învierii din acest an ținu densul poporului ca preot prima cuvântare în biserica din Nazianz.

În această cuvântare Gregoriu își scasă înaintea poporului retragerea sa în pustiă, — arătându-i însemnătatea și greutatea răspunderii ce o iea asupra-și preotul.

După câțiva ani Gregoriu a fost chirotonit de către Vasiliu întru Archiereu pentru Episcopatul din Sasima, unde funcționa până la anul 372, când fu chemat de tatăl său Gregoriu la Nazianz, ca se-i fiă de ajutoriu întru guvernarea Episcopiei sale. Ca coadjutor al tatălui său, Gregoriu desvôltă o deosebită activitate, întărind poporul în credință și ajutându-l cu cuvântul și cu fapta.

La anul 374 muri tatăl său Episcopul Gregoriu, ér nu mult după acesta muri și mama sa Nona. Gregoriu slăbit corporalmente prin viața sa ascetică și prin neobosita sa activitate se retrase în Seleuzia în Isauria, unde petrecu până la anul 379, când fu invitat să ocupe scaunul arhiepiscopesc din Constantinopol.

Gregoriu află biserica din Constantinopol la intrarea sa în funcțiune într'o stare disolată. Bisericile și averile bisericesci trecuseră sub timpul domniei împăratului Valens în mâinile Arianilor. El însuși trebui să locuască la început la o rudeniă a sa.

Gregoriu desvôltă în această situațiune o activitate ca predicator și Episcop de model. Predicile sale se disting prin sublimitatea ideilor și prin frumsețea formei, așa încât erau ascultate cu plăcere nu numai de credincioșii săi, ci și de către contrari: ariani și păgâni și în genere de toate clasele societății.

Într'aceea la anul 380 împăratul Teodosiu emise un edict, religiunea și biserica ortodocsă se dechiară de religiune dominantă. În 24 Noemyre același an imperatul veni însuși la Constantinopol, și provôcă pre Episcopul arian Demophilus, ca séu să-se declare, că primesce simbolul credinței enunțiat de sinodul dela Nicea, séu să iése din biserică. Episcopul arian Demophil se declară pentru simbolul din Nicea, și astfel biserica ortodocsă devine singură stăpână.

La anul 381 s'a întrunit al doilea sinod ecumenic. În acest sinod Gregoriu a fost recunoscut, și ales de Arhiepiscop al Constantinopolului. Încă sub durata sinodului însă Gregoriu abdice de funcțiune, și se întôrce la bunul părintesc în Arianu, lângă Nazianz, unde desvôltând activitate pentru biserică și întretinând corespondență cu bărbați distinși ai bisericii, petrece până la mórtea sa întemplată la anul 389.

Voind a caracteriza viața acestui bărbat constatăm, că viața și activitatea lui pastorală a corespuns

întru toate cu idealul preotului, pre carele îl descrie în scrierile sale.

Lasând ca la altă ocaziune să publicăm o biografă amănunțită a sântului Ioan Chrysostom, ne mărginim astăzi a constata, că în viața și activitatea pastorală a acestui prelat se validitează într'o formă de model pentru toate timpurile atât puterea cuvântului, cât și priveghiarea preoțescă asupra desvôltării poporului.

Reamintindu-ne astăzi viața și activitatea acestor trei mari dascăli ai bisericii sperăm, că nu greșim constatând că în timpurile grele, prin cari a trecut biserica, Dumneșeu a voit, ca conducerea aceleia se aibă bărbați de valoare, precum și, că alipirea poporului față de prelații săi și sprijinirea poporului întru activitatea lor au conlucrat ca biserica din grelele ei lupte să iése în toate timpurile biruitoare.

Apel literar.

[Continuare si fine.]

22. Cum numesc poporul în genere poeziile, ce au un cuprins satiric, bună oră acelea prin care îndatinéză el a-si bate joc și a ride de femeile cele leneșe, care nu știu tórce, țesă, cósă, fierbe etc., apoi de bărbații, căroră le pun femeile córne, și mai cu sémă celea ce trătéză în mod satiric despre Țigani, Sași, Unguri, Ciocoi, Jidovi etc. bună oră cum e Biserica țigănescă, Pascile țigănesci etc. etc.

23. Cum mesce poporul poeziile, care le cântă el când e fórte bine dispus, și mai ales pre acelea prin care se celebréză vinul și rachiul sau holerca ?

24. Bocetul pl. bocete. De câte feliuri sunt bocetele ? — Unde și când anume e usitat bocetul ? — Care e forma și cuprinsul seu ? — Cum se mai numesc bocetele, adică cântecele usitate la morți, cu un alt cuvânt ? — Prin care vorbe se exprimă cântarea lor ? — Cine le cântă, cum se numesc aceia și ce fel de resplată capetă ?

25. Vraja pl. vrăji. Ce fel de poezii înțelege poporul sub cuvântul acesta ? — Care e forma, cuprinsul și adevăratul scop al vrăjilor ? — Cum se numesc bărbații și femeile care se folosesc de asemenea poezii ? — Rog să mi se trimită cât de multe vrăji !

26. Cum se numesc ómenii aceia, carii pun bobi, caută în cărți, în palmă, cetesce pe stele, adică carii pretind a cunoșce din diferite semne sórtea viitoare a ómenilor ? — Face poporul vre o deosebire óre-și-care între ómenii ce rostesc vrăji și între cei ce prevestesc viitorul ? — Ce se nțelege sub cuv. a vrăji și vrăjitorie ?

27. Farmecul pl. farmece. Ce fel de poezii se înțeleg sub numirea acesta ? — Care e cuprinsul și adevăratul scop al farmecelor ? — Ce deosebire face

poporul între o vrajă și un farmec? — Ce se crede și se istorisește despre ómenii ce se ocupă cu vrăji și farmace? — Cine mai cu sémă se ocupă cu de acestea?

28. Desfăcătura pl. desfăcături. Ce soiu de poesii se 'nțeleg sub desfăcătură? — Ce deosebire e între o desfăcătură, o vrajă și un farmec? — Care e scopul desfăcăturai? — Cum se mai numesce acéstă specie de poesii altmintrelea, cu alți termini tehnici, bună óră desfacere sau cum?

29. Descântecul pl. descânțece? — Ce e acesta? — Cari poesii anume le numesce poporul descânțece? — Ce credință are el despre descânțec?

30. Basm pl. basme. Ce 'nțelege poporul sub cuvântul acesta? — În care părți locuite de Români se 'ntrebuințază mai mult? — Cum se numesce bărbatul sau femeia, care scie și spune mai multe basme? — Există unde-va vre un verb format dela acest cuvânt?

31. Poveste pl. povești. Are basmul și povestea una și aceeași însemnare, ori póte există între dînsele vre o deosebire óre-și care? — Și dacă da, în ce constă deosebirea aceea? — Afară de numirile povestitoriu, povestitoare și verb a povesti, mai există și alte cuvinte, care se trag din aceeași rădăcină?

32. Óre cine sė fi stėrnit, după credința poporului, áltăia óră povestile? — Cam cât de veche sė fie originea lor? — Când se spun mai cu sémă povestile și basmele și ce fel de resplátă viitoare are cel ce le spune?

33. Snóva pl. snóve. Unde se 'ntrebuințază cuvântul acesta mai cu sémă și ce anume 'nțelege poporul sub dंसul? — Cam cât de lungă, calculat după o cólă de scris, póte să fie snóva și cam ce fel de cuprins trebuie sė aibe: serios sau mai mult glumeț, satiric? — Cum se numesce cel ce spune snóve? — Afară de adj. „snovos“ se mai află și alte cuvinte născute din aceeași rădăcină? — Ce deosebire e între snóvă și 'ntre ceea ce numesc cei 'nvėțați anecdotă? — Cum se numesce snóva în alte părți locuite de Români?

34. Cum numesce poporul istoriórele acelea pre care cei 'nvėțați le numesc fabule, adecă când vorbesc între olaltă atari animale sau lucruri neinsuflețite, bună óră: cocoșul și găina, cucul și mórtea, cănele și lupul, racul și brósca, securea și pădurea? etc. Se află în popor multe istorióre de aceste și în poesie, ori numai în prosă? — Care sunt cele mai respândite?

35. Tradiția pl. tradiții. Provine adeseori cuvântul acesta în gura poporului și cum se mai rostesc? — Ce însemnază? — Este tradiția o istorisire, care se baséză mai mult pe 'ntėmplări și fapte istorice, ori și pe un alt soiu de 'ntėmplări?

36. Cum numesce poporul istoriórele acele care tratéză despre originea sau numele unei localități anumite, bună óră: a unui munte, deal, vale, páriu, polénă, stâncă etc. de exemplu Pietrele Dómnei, Pietrele muierilor (în Bucovina) Vėrvul omului (în alte țeri).

37. Cum numesce poporul istoriórele acele, care tratéză o 'ntėmplare din viața vre unui sfânt, sau mai bine đis a căror obiect de tratare e mai mult sau mai puțin religios, bună óră cele despre Marina, Sânt-Ilie, Foca, Sânt-Giorgiu, St. Nicolai, Sânt-Petru, Sântă-Măria etc.

38. Păcălitură pl. păcălituri. Ce 'nțelege poporul sub cuvântul acesta? — Cât e de lungă și ce fel de cuprins are? — Cum se numesce păcălitura cu un alt termen poporal? — Afară de cuvintele Păcală, dela care cred că se deduce subst. păcălitoriu, adj. păcălit-ă și verb. a păcăli se mai află și alte cuvinte din aceeași rădăcină formate? — Cum se mai numesce bărbatul sau femeia, care păcălesc pre alți ómeni?

39. Cimilitura pl. cimilituri. Ce e acéstă? — Cum se mai rostesc altmintrelea? — Rostesc-se unde-va și „șimilitură“ ori nu? — Cum sună verbul? — Cu ce fel de cuvinte se încep mai cu sémă cimiliturile și cu care se sfărșesc? — Care e, după credința poporului, originea cimiliturilor? — Cum se numesce cel ce spune cimilituri? — La ce fel de ocațiuni mai cu sémă se spun cimiliturile?

40. Există o deosebire óre-și-care între cimilituri și gícituri sau gícitori? — Cum sună singularul dela gícitori? — De unde vine cuv. gícitură și de unde cimilitură?

41. Đicala pl. đicale. Ce 'nțelege poporul sub cuvântul acesta? — Cum se mai rostesc el altmintrelea? — Este óre-și-care deosebire între đicală și đicere, și apoi între amėndoue și între proverb?

42. Proverb pl. proverbe. E cuvântul acesta poporal ori nu? — Ce 'nțelege poporul sub dंसul? — Sunt proverbele fórte usitate în vorba de tóte đilele?

43. Pilda pl. pilde. Ce 'nțelege poporul sub o pildă? — Cine vorbesce în pilde? — E pilda lungă ori scurtă?

44. Icóna pl. icóne. Ce e icóna? — Cine și cum vorbesce în icóne?

45. Frántura de limbă. Ce 'nțelege poporul sub espresiunea acéstă? — Ce-i frántura și din care causă se numesce așa? — Ași dori ca sė mi se trimită cât de multe fránturi de limbă.

46. Intrebarea pl. 'ntrebări. Ce deosebire e între o 'ntrebare și o cimilitură sau gícitură? — Sunt tare usitate 'ntrebările?

47. Cum numesce poporul poesile acelea, care

se încep de regulă cu întrebarea: „ce e unul?“ bună oră ca în:

Dascale pré învățate,
Care înveți la școlă carte,
Spune-mi, spune-mi ce e unul? etc.

și care continuă apoi cu: ce e doi? ce e trei? și tot așa întrebând și răspundând uneori chiar până și la douăzeci?

48. Mai provine prin părțile D-văstre vre o specie de poesie sau prosă poporană, despre care nu s'ar fi amintit mai sus? — Care e aceea și ce însemnă? — Esemple!

49. Óre cum s'ar putea numi literatura poporană cu un singur cuvânt? — Nu cum-va are poporul vre un atare termin?

Toți P. T. Domni, carii vor binevoi a răspunde la întrebările înșirate până aici, sunt rugați a-mi trimite totodată la fie-care întrebare, afară de cele de sub Nr. 30, și 31, și câte unul sau mai multe exemple, după putință, ca din exemple trimise se mă pot mai lesne și mai bine orienta, ce anume înțelege poporul sub numirea respectivă.

Și mai cu sémă ași ruga ca să mi se trimită cât se póte de multe vrăji, farmece, desfăcături, hore, chiuituri, snóve, cântece de légăn, cântece de cumătrie, frânturi de limbă, pilde, icóne, întrebări, și đicale.

În același timp este fie-care rugat ca tóte ce-lea ce mi le-a trimite să le scrie cât se póte de legibil și cu ortografie etimologico-fonetica, ca din scrisóre să pot înțelege cum rostesc poporul fie-care cuvânt și ca să nu fiu în nedumerire despre adevărata lor pronunțare.

Asemenea să se însemneze apriat din ce sat, district (județ sau comitat) și țéră sau provincie se aude terminul cutare și s'a cules esemplul cutare.

În fine răspunsurile, multe puțin, câte vor fi, rog să se trimită la adresa mea până la Pasci a. c.

Suceava, în Ianuarie 1893.

Simeon Fl. Marian,

Prof. la gimn. din Suceava.

(Bucovina).

P. S. De óre-ce dorința mea este ca opul, ce voiesc a-l scóte la lumină, se cuprindă, pe lângă terminii despre carii ne-a fost până aici vorba, încă și titlul tuturor colecțiunilor de literatură pop. câte au apărut până acuma, rog pre toți P. T. culegători, autori și redactori să binevoescă a-mi trimite și D-lor câte un esemplar din colecțiunile D-sale, ér' din diare N-rele acelea, în care au apărut câte ceva din literatura poporană.

Nefiindu-le cu putință s'o facă acésta, îi rog să-mi comunice macar titulele ca să mi le pot procura.

În fine fórte mulțumitor i-aș fi și acelaia, care mi-ar trimite, dacă nu pentru totdeuna apoi macar pe vro câte-va đile, povestile publicate între an. 1860—70 de repausatul Mircea Stănescu, fost advocat în Arad.

S. Fl. M.

Productele unor plante biblice.

(Continuare.)

III. Smirna.

De productele plantelor biblice, cari le-au folosit Jidovii și alte popóre antice, ca „miresme binemiroșóre,“ se ține și Smirna.

Smirna la început s'a întrebuințat în medicină, ca mijloc pentru redobândirea elasticității muschilor. Apoi societățile înalte ale Jidovilor vechi, fiind-că puneau un preț deosebit pe parfumării — ca și lumea de astăzi, pe alifii, — au introdus în convenirile lor sociale smirna, ca prin mirosul ei nevinovat, în conversație se-și póta óme-nii ascunde sémțemintele lor false, adecă: se póta da pe complexantul, pe prevenitoriul.*)

În urmă Jidovii au introdus smirna în ritualele bisericiei, în serviciul divin. Dela poporul jidovesc oriental, s'a introdus în viața publică a Grecilor antici și pe la sfêrsitul republicei înperiului roman și în viața socială a Romanilor, cu care poporul orientului — mai cu sémă al Palestinei — a avut comerț și a purtat resbóie.

În locul exercițiului de arme rezolute, au pășit parfumurile, gingășia, moleșia — mormântul națiunei, — despre care filosoful Seneca și naturalistul Plinius povestesc batjocoritoriu, că sub pretextul unor forme de nimic, s'a introdus pe nesciute parfumurile și în corpul armatei.

Moda de a-se unge, de a se stropi cu unele miresme, parfumuri, a devenit o bólă în viața socială — de odinórá — a poporului roman, până când Jidovii, póte mai cruțători, au întrebuințat miresmele, numai la đile mari și în serviciile divine. Acésta ne o dovedește, pag. 38. Cartea I. alui Moise, cap. 35, 14. „Și a pus Iacob stâlp în locul, în care a grăit cu el Dumnezeu, stâlp de petró: și a vêrsat preste el *turnare***) și a turnat preste el unt de lemn.“

*) Este constatată fiziologică, că mirosurile plăcute, înblândesc firea omului, irită nervii și îi ațîță gândirea pe un timp, cât de scurt macar.

**) Cuvântul „turnare“ însemnă „mir,“ pe cum se află și în „Illustrirte Pracht Bibel“ von Professor Dr. Julius Fürst, Leipzig. 1874. pag. 82. notiță: „Als die Erscheinung verschwunden war, da richtet Iakob an der heiligen Stätte der Offenbarung, zur Erinnerung an die denkwürdige Verheisung, ein Steindenkmal, auf welchem er eine Libation darbrachte, bevor er den Stein durch Salbung geweiht und diese heilige Stätte wurde Bet-El genannt. Tot așa, Dr. Ludwig Philippson „Die Israelitische Bibel. Leipzig. 1858. pag. 185.“ Hier dient sie Iakob sogar zur Gottesverehrung, so dass er sie zu diesem Behufe salbet, und eine Art Trankopfer spendet.

Cartea II. a lui Moise, cap. 30, 35. Pag 85 :

„Și vor face dintru acestea tămâie mirositoare, lucru tocmit de făcătorii de *mir*, amestecat, curat, lucru sfânt“

Rut, pag. 243, 3, 3. „Ără tu te scaldă, și te unge, și te îmbracă cu hainele tale, și te sue în arie, se nu te arăți bărbatului până când va sfârși a mânca, și a bē.“

Cartea II. a împăraților pag. 286. cap. 12, 20. „Și sculându-se David de pe pământ s'a spălât, și s'a uns, și si-a schimbat hainele sale și intrând în casa lui Dumnezeu s'a închinat lui, și a intrat în casa sa, și a cerut pâne se mânânce și puindu-i lui pâne a mâncat.“

Cântarea treptelor pag. 530, psalmul lui David 132, 2 „Ca *mirul* pe cap cel ce pogoră pe barbă, pe barba lui Aaron, carele se pogoră pe marginea înbrăcământului lui.“

Psalmul acesta se referă la sfințirea vaselor, și la asistenței preoți, conform legii adusă pe muntele Sinai. Pe cum se vede din textul psalmului, mirul a fost așa de mult, cât s'a vărsat pe barba și hainele bătrânului Aaron.

În cartea Estirei, pag. 445, cap 2, 12. „Era vremea fetei a intra la împăratul, era după ce ținea douăsprezece luni, că așa se plinesc zilele socotinței, în șese luni se ungea cu uleiu de *mir*, și șese luni cu alte mirodenii, și cu săpunurile muerilor,“ se vorbește despre femeile, despre fetele supuse și alese ale regelui Atraxerses, cari înainte de a intra la regele Persilor, se pregăteau cu miresme, cu alifii șese luni de alungul.

Solomon, împăratul Jidovilor, în cartea Cântarea cântărilor, pag. 567. cap. 3, 6. „Cine este acesta, care se sue din pustie, ca buciumul fumului tămâetă *smirnă*, și tămâe din toate prafurile făcătorului de *mir*.“ Pag. 567 cap. 4, 14. „Nard, și șofran, trestie, și scorțișoră cu toate lemnele Libanului, *smirnă*, și aloe cu toate mirosurile cele de frunte.“

Pag. 568, cap 5, 1. „Pogore-se frațiorul meu în grădina sa, și să mânânce din rodul pómelor sale. Intrat-am în grădina mea, cules-am *smirna* mea cu mirosurile mele, mâncat-am pânea mea cu mierea mea, etc.“

Pag. 568, cap. 5, 5. „Sculatu-m'am eu se deschid frațiorului meu, din mânil mele a picat *smirnă*, degetele mele pline sunt de *smirnă*.“

Pag. 568. cap 5, 13. Fălcile lui ca năstrăpile cele de miros, care slobod mirosuri, buzele lui crini, care pică *smirnă* plină.“

Solomon, în citatele de mai sus, descrie cu cele mai vii colori dragostea nevinovată — între el și Sulamita — izvorul monogamiei, care trebuie se conducă pe barbat și pe soție, ca pe doi tovarăși gemeni, până la moment.

Tot în opul marelui Andrei baron de Șaguna, partea a doua, Testamentul nou, care ne interesează mai de aproape, obvine în mai multe locuri amintire despre smirnă, așa pe pag. 4. în evangelia dela Matei, cap 2, 11. „Și intrând în casă, au aflat pruncul cu Maria muma lui, și deschidând vistiriile sale, au adus lui daruri, aur, și tămâe și *smirnă*.“

Magii, filosofi răsăritului, fiind trimiși de Irod împăratul Iudeei, îndreptându-se după steuă, au sosit la locul nașcerii învățătorului și mântuitorului lumii, în Vit-leem și întră alte daruri i-au adus lui și smirnă.

Pag. 54. evangelia dela Marcu, cap 15, 23. „Și i-au dat lui se bē vin amestecat cu *smirnă*, éra el nu au bēut.“

Jidovii, locuitorii Palestinei, cunoscând efectul smirnei, aveau datină de a da, celor judecați la mörte. vin cu smirnă, ca se-le adormă nervii și să le amortescă durerile cumplite. Așa i-au întins și lui Isus, când a ajuns chinuit cu crucea sa în vârful muntelui Golgota; însă el, nu a primit. A suferit până în sfârșit nedreptățile ómenilor, cari nu l'au înțeles.

La pagina 113. evangelia dela Ioan, cap 19, 39. „Și a venit și Nicodim, carele venise la Isus nóptea întâiu, aducând amestecătură de *smirnă* și de aloe ca la o sută de litre.“

După datina orientalilor, cadavrul mortului se ungea cu deosebite alifii, miresme*) ca se-l conserve.

Passage despre smirnă, mai putem găsi în Testamentul nou, la pag. 29 evangelia dela Matei cap 26, 7; Marcu, pag. 52. cap 14, 3; Luca, pag. 67, cap 7, 38; Ioan, pag. 104. cap 11, 2, pag. 105, cap 12, 5 și cap 12, 3.

Pe cum am vorbit, smirna, hebreesce „mor,“ este o parte din miresmele binemiroșitoare.

Fiindcă omenimea o folosese de mii de ani, a dat privilegiu învățaților istoriei culturii omenesci și botanicii lor a se ocupa de originea ei, cu o deosebită atențiune. Légănul smirnei în înțeles adevărat, numai în timpurile mai noue s'a descoperit, în pădurile umbróse și mirositoare ale orientului.

Botanicii vechi Dioscorides, Plinius și alții au confundat arborele tămâei, cu tufele de smirnă, până și Petru

*) Acastă datină a Jidovilor a fost împrumutată dela Egipteni, cari cu multe sute de ani înainte de Isus, au conservat cadavrele iubiților lor prin diferite alifii, în cât și astăzi după mii de ani se găsece mumii întregi în piramidele Egiptului. Au făcut aceea, ce noi azi, pe baza științei reale moderne, pregătim preparatele pentru muzeele anatomice.

Belon în secolul a XVI-lea. Botanistul șvedian al secolului trecut, Forskal, a aflat o specie de arbor: *Amyris Katala* și *Amyris Kafal*, a cărui fructe dau un balsam mirositor, bine cunoscut Egiptenilor. Arborii acestia i-au considerat de o specie, cu tufe de smirnă arabică, numit arabesce: *sadjaret el murr*.

Lumea botanicilor s'a bucurat de descoperirile lui Forskal, până ce profesorul universității din Berlin, renumitul naturalist Ehrenberg, la anii 1820—1826 călătorind prin orient a descoperit mai multe specii de tufe de smirnă. Resultatul observărilor lui, le-a comunicat cu profesorul universității din Breslau, Nees von Esenbeck, care a și botezat o tufă: *Balsamodendron Myrrha*. Ómenii însă, érási s'au înșelat, pentrucă nu peste mult, profesorul farmacologiei dela universitatea din Berlin, Dr. Otto Berg, a constatat positive, că nu *Balsamodendron Myrrha* Nees, este adevérata tufă, ce asudă smirnă; ci o altă specie — asta se află în colecțiunea lui Ehrenberg, — pe care Berg, în amintirea nemuritorului Ehrenberg a numit-o: *Balsamodendron Ehrenbergianum*.

Acest studiu, bäsat pe trudă și experiențe grele, a luminat tot trecutul smirnei, care era acoperit aprópe de patru mii și cinci sute de ani, în cęta nesciinței.

După cercetările aménunțite, s'a constatat, că patria smirnei este Arabia sudică spre țărmurii Mării roșie, adecă partea aceea, care se estinde până la munții Djara, Cara, față în față cu însula Farsan-Chebir.

Călătorii mai noi: Hildebrandt, Schweinfurth etc. constată, că tufe de smirnă se află și pe țărmurii Somala ale Africei ostice.

Mihailu Pêrvu.

(Va urma.)

D I V E R S E.

* *Procesul de despărțire ierarhică* dintre Români și Sêrbii din Ciacova s'a terminat țilele acestea în favorul Românilor. Se scie, că tribunalul regese din Budapesta ca for de prima instanță, înainte a căruia s'a judecat procesul, a recunoscut cererea Românilor în privința despărțirii ierarhice, dér a respins pretensiunea acestora la averile parochiali. Ajungënd procesul, în urma apelatei ridicate din partea Românilor, ta tabla regescă, acęsta a justificat pretensiunile Românilor și a hotarît, ca și averile se se împartă între Români și Sêrbi. Acum aflăm, că și Curia regescă ca ultima instanță, la care au apelat Sêrbii, a confirmat sentința adusă de tabla regescă. Astfel procesul s'a terminat în favorul Românilor, érnoua comună bisericescă s'a anexat la diecesa Caransebeșului.

* *Bibliografie.* A apărut: „Legea de pensiune învățătorească, tradusă și esplicată de Blasiu Codreanu, învățătoriu român. Arad, 1893. Tipografia diecesană.“ Cartea cuprinde pe 151 pagine în format 8° mic,

toți articolii remași în vigóre ale legi de pensiune învățătorească din anul 1875 și 1891. Toți paragrafii privitori la legea numită sunt însoțiti de esplicățiunile necesare, în urma căror textul legi devine ușor înțeles. Se mai află adnecstate tot în traducere românescă și 18 regulamente, instrucțiuni și ordinațiuni ministeriale ce se refer la drepturile de pensiune. Comandele se pot face la tipografia diecesană în Arad, și la autor în Sân-Micleușulmic (Kis Szt.-Miklós). Comit. Timișului. Prețul unui exemplar 1 fl 05 cr. spedit franco.

* *Himen.* Tinerul Ilie Bursașu, teolog absolut și învățătoriu în Carpinet își va serba astăzi în 31 Ian. v. c. cununia cu d-ra Ana Rogneanu din Arad în biserica catedrală din loc.

* *Érna grea* de estimp, care ne-a ținut mereu în ger asupra și ne-a cernut un strat gros de zăpadă, ca-și care numai bătrânii își mai aduc aminte se mai fi fost vr'odată, — a început a se mai înmoia. De ieri începënd zăpada se topește gros și nici temperatura nu mai e atât de nesuportabilă, ca mai țilele trecute. E însă mare temere de exundări, decă rațele calde ale sórelui de primavéră vor năpădi prea tare asupra zăpedei multe, ce topindu-se forméză deja de pe acuma belți pretutindenea. De altmintrelea institutul meteorologic din Budapesta pređice timp schimbăcios și moderat.

* *Trupul omului.* Trupul omului are 150 óse și 500 muschi; sângele unui om vêrstnic cântăresce 15 chilograme, inima are un diametru de 15 centimetri; bate de- 70 de ori pe minut, de 4200 de ori pe órá și de 35,792,000 ori pe an. Tot sângele trece prin inimă în trei minute, Plămânii omului conțin cam 5 litre de aer; respirăm de 1200 ori pe órá, cheltuind 300 litre de aer. Pielea are trei straturi, a caror grosime este între 3—6 milimetri, fię-care centimetru de piele are 12,000 pori. Lungimea întrégă a acestor pori este de 50 kilometri.

* *Ce este un miliard?* Un miliard cântăresce: în argint 5,000,000 chilograme, în aur 322,580 chilograme; în bilete de 1000 franci, 1780 chilograme; în bilete de 100 franci, 11,500 chilograme. Pentru Transportul unui miliard, decă un om va duce 100 chile, trebuesc: în bilete de 1000 fr., 18 ómeni; în bilete de 100 fr. 115 ómeni; în aur 3225 ómeni; în argint 50,000 ómeni. Un miliard în bilete de 1000 fr. ar forma 2000 volume, fię-care volum cu 500 de foi.

* *Avis.* Venindu-ne la cunoscința, că persóne necompetente se amestecă în încassările de bani, ce trimit părinții pentru elevele dela șcôla superióră de fetițe din Arad; ca se se evite ori ce încurcătură posibilă, rugăm respectuos, ca de aici înainte banii se se adreseze astfel: Dómnei Barbara Antonescu, cassiera reuniunei femeilor române din Arad și provincia, Templom-uteza 12 sz. Arad, din ședința ordinară a comitetului țenută în 9 Februarie n. 1893. Cu stimă: Aurelia Beleş, m. p. președintă. Dr. Georgiú Plopú, m. p. secretariú.

Dintre opurile apărute în tipografia diecesană rom. greco-orientală din ARAD,

se pot procura următoarele :

- Istoria pedagogiei** de *Dr. Petru Pipoș*, prof. Prețul 2 fl.
Conferințe publice, editura Asociațiunii naționale Aradane. 1892. Prețul 80 cr.
Lecțiuni din Gramatica limbei române, pentru școle populare, de *Ioan Ilica*, învățător. Prețul 25 cr.
Colindii și Cântece populare culese de *T. Daul*, înv. Preț. 25 cr.
Metodica școlii populare de *Dr. Petru Pipoș*, profesor. — II. Partea specială. — Prețul 1 fl.
Didactica pentru elevii institutelor pedagogice, de *Dr. Petru Pipoș*, profesor. — Edițiunea a doua — Prețul 70 cr.
Curs practic despre cultivarea pomilor și a frăgarilor, lucrat după a lui *Paul Gőnczi*, pentru învățători și privați de *Ioan Pop Reteganul*, învățător. — Prețul 30 cr.
Eticheta — studiu social, de *Iosif Ioan Ardelean*, paroh rom. gr. or. — Prețul 60 cr. v. a.
Cuvântări bisericesti și funebrale de *Iosif Ioan Ardelean*, paroh român gr.-or. — Prețul 1 fl. v. a.
Fabulele lui D. Cichindeal, de *Ioan Russu*, fost paroh al Aradului. Prețul 1 fl.
Compendiu de Geografie Universală, pentru școlile medii și preparandiale de *Teodor Ceantea*, profesor (edițiunea a II-a. cu figuri originale intercalate în text). Prețul 1 fl. 50 cr.
Aritmetica generală și specială. Manual didactic elaborat în usul preparandiilor (școlilor comerciale și medii, cum și a tuturor privaților) de *Teodor Ceantea*, prof. Prețul 1 fl. 50 cr.
Detorințe și drepturi, de *Dr. Giorgiu Popa*, Prețul 40 cr.
Florile Inimei, „Poesii“ de *Isaia B. Bosco*. Edițiunea tipografiei române a diecesei Aradului. Prețul 80 cr.
Istoria Naturală, pentru școlile elementare de *Dr. Paul Vasiciu*. Prețul 45 cr.
Compendiu de Pedagogie, de *Dr. Lazar Petroviciu*. Prețul 1 fl. 50 cr.
Despre legume, plântarea și creșterea lor de *Nicolau Avram*, învățător în Totvaradia. Prețul 60 cr.
Istoria biblică, adeca testamentul vechiu și nou. Pentru școle populare. Edițiunea III. de *Dr. G. Popa*. Prețul 10 cr.
Legea despre „pensionarea învățătorilor“ tradusă și explicată de *Blasiu Codrean*, învățătoriu. Prețul 1 fl. 05 cr.

De la 10 exemplare deodată comandate și solvate se dă unul (1) rabat, din ori care op, și expedate franco prin postă. — Iar câte 1 exemplar singuratic comandat, rogăm a se adauge încă 5 cr. pentru expediție (franco.)

Concurs.

Pre baza și sub condițiunile înaltului decis consistorial dto 17/29 Dec. 1892. Nr. 5593 pentru capelania temporală pre lângă veteranul preot *Iosif Suci* din **Lipova**, prin acesta se escrie concurs cu termen de **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumintele împreunate cu parochia veteranului preot *Iosif Suci* sunt :

1. Una sesiune parochială cu un venit mediu anual de 250 fl.
2. Birul preoțesc computat anual la an cu 160 fl. v. a.
3. Venitele stolare computate la an cu 300 fl. v. a. Aceste venituri computate în calcul mediu dau un venit anual aproximativ 710 fl. v. a.

Din aceste venituri alegând capelanul va folosi ; pre cât timp va fi în viață veteranul preot *Iosif Suci* una sesiune întrăgă de pământ, conform deciziei Ven. Consistoriu mai sus numit, ér din venitele birali și stolari una a 3-a parte și respective birul și stolele dela acei parochiani, cari s'au adnexat la parochia preotului *Suci*, prin reducerea parochiei repositului preot *Christofor Ginchieu*.

Capelanul alegând, având purtari bune, după încetarea din viață a veteranului preot *Iosif Suci* va urma ca paroh în parochia actuală a preotului *Suci*.

Recurenții la acesta capelanie sunt avisați : recurențele lor instruite conform dispozițiilor stat. org. și regulamentului pentru parochii de cl. II., adresate comitetului parochial, a-le subscrerne subscrisului protopresbiter *Voicu Hamsea* în **Lipova (B.-Lippa)** până la termenul sus indicat, având a-se presenta în vre-o Duminecă s'au serbătore în s-ta Biserică din **Lipova** spre a-și areta desteritatea în cele rituale și respective în predicare.

Se notază ca recurenții cu calificațiune de cl. I-a vor fi preferiți.

Lipova 21 Ianuarie 1893.

Comitetul parochial.

În conțelegere cu mine : VOICU HAMSEA, m. p. protopresbiter.

—□—

În nex cu Înalta rezoluțiune consistorială dto 13/25. Novembre 1892. Nr. 4715. — pentru deplinirea parochiei vacante din comuna **Batta** — protopresbiteratul **Lipovei**, — se escrie concurs cu termenul de **30 de zile dela prima publicare**.

Emolumentele anuale împreunate cu acesta parochia sunt :

Una sesiune parochială și celelalte venituri stolari și birali usnate, cari toate, computate în bani dau un venit anual aproximativ de 600 fl. v. a.

Recurenții sunt avisați, ca recurențele lor instruite conform recerintelor legali pentru parochiile de cl. II. și adresate comitetului parochial din **Batta** ; se le subscrernă subscrisului protopresbiter în **B.-Lippa**, până la termenul de mai sus ; precum și a se presenta în vre-o Duminecă séu serbătore în S-ta Biserică din **Batta** spre a-și areta desteritatea în cele rituale și în predicare.

Batta, 8/20. Decembrie 1892.

Comitetul parochial

În conțelegere cu mine : VOICU HAMSEA, m. p. protopresbiter.

—□—